

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2004 rd

Rundradion Ab:s förvaltningsråds berättelse om bolagets verksamhet år 2003

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 september 2004 Rundradion Ab:s förvaltningsråds berättelse om bolagets verksamhet år 2003 (B 9/2004 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Liisa Ero och kommunikationsråd Ismo Kosonen, kommunikationsministeriet

- direktör Jorma Koivunmaa, Kommunikationsverket
- förvaltningsrådets ordförande Markku Laukkanen, generaldirektör Arne Wessberg, branschdirektör Olli-Pekka Heinonen, förvaltningsdirektör Jussi Tunturi, programchef Heikki Vuohelainen och producent Minna Hannula, Rundradion
- direktör Jorma Miettinen, Alma Media Abp
- reporter Jommi Öunap.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— SBS Radiot.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

När kommunikationsutskottet, dåvarande trafikutskottet, behandlade regeringens proposition RP 241/2001 rd med förslag till ändring av lagstiftningen om kommunikationsmarknaden krävde det att statsrådet vidtar åtgärder för att förplikta Rundradion Ab att årligen lämna en berättelse till riksdagen om hur den allmännyttiga verksamheten har sköts. Följaktligen ändrades lagen om Rundradion Ab genom lag 396/2003 och då fick förvaltningsrådet i uppgift att årligen lämna en berättelse om bolagets verksamhet till riksdagen. Lagen byggde på proposition RP 112/2002 rd med förslag till ändring av lagstift-

ningen om kommunikationsmarknaden. Där framhölls att riksdagen med hjälp av en årlig berättelse regelbundet kan få information om Rundradion Ab:s verksamhet och bättre möjligheter att utöva tillsyn för bolagets verksamhet genom förvaltningsrådet. Berättelsen till riksdagen är ett nytt redskap för de uppgifter som förvaltningsrådet redan nu har enligt lag. Utifrån berättelsen kan riksdagen föra en dialog om Rundradion Ab:s allmännyttiga uppdrag, innehållet i bolagets tjänster och bolagets verksamhet över lag. Berättelsen och den offentliga debatten om den ger också allmänheten en bättre möjlighet att övervaka och bedöma i vilken mån Rundradion Ab har lyckats fullfölja sitt uppdrag. Vidare ska berättelsen ge information om förvaltningsrådets egna åtgärder och bolagets

verksamhet över lag. Närmare bestämmelser om innehållet utfärdades inte, det är förvaltningsrådets sak att fatta beslut om dem.

Den föreliggande berättelsen är den första som förvaltningsrådet lämnat till riksdagen. Utskottet anser att berättelsen som avsett ger riksdagen goda möjligheter att se på Rundradion Ab:s allmännyttiga uppdrag, innehållet i bolagets tjänster och bolagets verksamhet över lag. Övergången från analoga till digitala sändningar är en stor omställning för Rundradion Ab och inverkar på bolagets verksamhet och belastar ekonomin. Därför ser utskottet den årliga berättelsen till riksdagen som en bra metod som fortsatt bör tillämpas.

Det allmännyttiga uppdraget

Utskottet påpekar att 7 § i lagen om Rundradion Ab anger vad som menas med allmännyttig verksamhet. Där sägs att bolagets uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud för alla på lika villkor. Bland särskilda uppgifter nämner lagen bl.a. att stöda en fungerande demokrati genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner i samhällsfrågor, stöda, skapa och utveckla den inhemska kulturen och förmedla kultur, bidra till allmänbildningen och behandla de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder. Dessutom ingår det i verksamheten att framställa, producera och sända finländska program och förmedla nyheter och program mellan Finland och andra länder.

I berättelsen framhålls att den allmänna Public service-principen "ett heltäckande programutbud till alla finländare för samma avgift oavsett boningsort" vinner ett nästan enhetligt understöd. Enligt utskottets mening är det viktigt att Rundradion Ab har ett brett, högkvalitativt, allsidigt och varierande programutbud. Utskottet vill lyfta fram dels det inhemska inslaget i programutbudet, dels public service-förpliktelsen att tillhandahålla tjänster för minoriteterna. Det är bra att ta hänsyn till minoriteter som hörselskadade och döva också i programmen för majoriteten. Rundradion Ab kan t.ex. i sina val-

program ordna med tolkning till teckenspråk. Utskottet uppmärksamgör Rundradion Ab:s förvaltningsråd på att bolaget i sin verksamhet bör se på sitt allmännyttiga uppdrag och hur det ska fullfölja uppdraget och vidareutveckla det på dessa områden och dessutom på en viktig fråga för trafiken och den vägen för den stora allmänheten som lyfts fram vid utfrågningen av sakkunniga, nämligen att säkerställa rätt tidig trafikinformation.

Trafikutskottet framhåller i sitt betänkande TrUB 5/2002 rd om proposition RP 241/2001 rd om ändring av lagstiftningen om kommunikationsmarknaden att definitionen på allmännyttig verksamhet och finansieringen av den allmännyttiga verksamheten är en omfattande samhällspolitisk fråga som har direkt samband med samhällets demokratiska, samhälleliga och kulturella behov och behovet av att trygga pluralismen i kommunikationen. Vidare såg utskottet det som viktigt att värna Rundradion Ab:s möjligheter att fullfölja sin uppgift att bedriva allmännyttig verksamhet och att säkerställa möjligheterna till sund konkurrens mellan flera aktörer samtidigt. Det bör säkerställas och följas upp att definitionen av allmännyttig verksamhet och finansieringen av den svarar mot de krav som kan ställas på sådan verksamhet, ansåg utskottet.

Enligt kommunikationsutskottet är det viktigt att ge akt på det allmännyttiga uppdraget och hur det fullföljs. I detta sammanhang fäster utskottet avseende vid de lyssnar- och tittarmål som Rundradion Ab ställt för sig självt. De betyder att Rundradion Ab konkurrerar med kommersiella aktörer om lyssnare och tittare genom att sända liknande program samtidigt med dem. Det leder till att utbudet begränsas i onödan. De digitala sändningarna betyder visserligen ökade valmöjligheter. Utskottet ställer sig kritiskt till Rundradion Ab:s lyssnar- och tittarmål. Det anser att konkurrensen med kommersiella aktörer om tittarnas gunst inte är lämplig utan att Rundradion Ab i första hand bör satsa på kavalitet. På denna punkt vill utskottet understryka att kvaliteten på de program som Rundradion Ab sänder ut över lag spelar en stor roll för kvaliteten på utbudet inom hela området.

Rundradion Ab:s verksamhet

Kommunikationsutskottet uppmärksammar här på nytt det som konstateras i protokollet om systemet för radio och TV i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna i Amsterdamfördraget att systemet för radio och TV i allmänhetens tjänst inom medlemsstaterna har ett direkt samband med de demokratiska, sociala och kulturella behoven i varje samhälle och med behovet att bevara mångfalden i medierna. Därför har parterna enats om att bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen inte ska påverka medlemsstaternas behörighet att svara för finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst i den utsträckning som denna finansiering beviljas av radio och TV-organisationerna för att de ska utföra det uppdrag att verka i allmänhetens tjänst som har tilldelats dem, utformats och organiserats av varje medlemsstat. Finansieringen får inte heller påverka handelsvillkoren och konkurrensen inom gemenskapen i en omfattning som kan strida mot det gemensamma intresset, varvid kraven på att utföra uppdraget att verka i allmänhetens tjänst ska beaktas.

När trafikutskottet behandlade proposition RP 112/2002 rd med förslag till ändring av lagstiftningen om kommunikationsmarknaden uppmärksamgjordes det vid utfrågningen av sakkunniga på att Rundradion Ab:s ställning var fortsatt oklar i propositionen. Samtidigt som regeringen gav Rundradion Ab en starkare roll i att fullfölja dessa allmännyttiga uppdrag förblev det öppet hur bolagets finansiering ska tryggas. Utskottet ansåg då att det med hänseende på den samlade masskommunikationen i vårt land och medborgarnas rätt till information och kommunikation var angeläget att de ekonomiska villkoren för Rundradion förtydligas i samband med kommunikationsmarknadslagen. I motiven till lagförslaget hänvisades det till att Rundradion Ab:s framtida digitala tjänster kan vara ett viktigt steg mot ökad demokrati i kunskapssamhället. Vidare konstaterade utskottet att detta krä-

ver att det allmänna aktivt måste gå in för att trygga de digitala tjänsterna.

Trafikutskottet framhöll att kommunikationsmarknaden utvecklas så snabbt att Rundradion Ab:s status och uppgifter och de kommersiella aktörernas villkor måste bevakas och utvärderas. Det ansågs viktigt att satsa på tjänster i kunskapssamhället och att stöd därför behövdes för övergången till digital televisionsverksamhet. Därför föreslog utskottet ett uttalande där det förutsatte att regeringen så snart som möjligt utreder vilka extra åtgärder som behövs för en snabbare övergång till digital televisionsverksamhet. Kommunikationministeriet har under verksamhetsåret tillsatt en parlamentarisk arbetsgrupp vars viktigaste uppgift är att komma med ett förslag till hur Rundradion Ab ska finansieras när den helt övergår till digital verksamhet.

Utifrån förvaltningsrådets förslag utfärdade statsrådet den 22 maj 2003 en förordning om att tv-avgiften årligen höjs enligt inflationen med tillägg för 1 % för att täcka kostnaderna för de parallella analoga och digitala sändningarna och för att kunna utveckla innehållstjänsterna. Enligt berättelsen har systemet för att finansiera rundradioverksamheten vidare ändrats så tillvida att den koncessionsavgift som de kommersiella tv-bolagen betalar har halverats i och med att lagen om kommunikationsmarknaden trädde i kraft. Ändringarna minskar Rundradion Ab:s intäkter med 20—25 miljoner euro per år. Genom utveckling av arbetsrutiner och strukturer anpassades kostnadsnivån till den utgiftsram som förvaltningsrådet fastställt. Bolagets budget för driftsutgifter minskade med omkring 18 miljoner euro mot året innan. Utskottet fäster sig vid finansieringen av Rundradion Ab och frågar sig om den räcker till. Det understryker samtidigt att de allmänna ekonomiska ramarna måste beaktas i verksamheten. Det ser i själva verket med en viss oro på att utgifterna måste täckas med inkomsterna av försäljningen av Digita Oy och menar att bolaget måste försöka spara.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kommunikationsutskottet

*att riksdagen godkänner berättelsen
och*

att detta betänkande sänds till Rundradion Ab för kännedom.

Helsingfors den 29 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Matti Kangas /vänst
medl. Leena Harkimo /saml
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /cent
Risto Kuisma /sd
Erkki Pulliainen /gröna
Eero Reijonen /cent (delvis)

Pertti Salovaara /cent
Arto Seppälä /sd
Timo Seppälä /saml
Harry Wallin /sd
Lasse Virén /saml
Raimo Vistbacka /saf
ers. Reijo Paajanen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.